

Godkänt: 2025-08-20
Giltigt t.o.m: 2028-08-20

Ver.nr: 8.0
Dnr:

Legionella vårdhygieniska riktlinjer

Bakgrund

Legionellabakterier förekommer normalt i jord och vatten. I det kommunala vattenledningssystemet är förekomsten av legionellabakterier liten. I stora byggnadskomplex som t.ex. sjukhus och hyreshus är vattensystemen ofta koloniserade med legionellabakterier. Bakterierna förökar sig lättast i stillastående vatten och vid en vattentemperatur mellan 20–45°C. Tillväxt sker framför allt i den biofilm som bildas i vattenledningsrör och duschslangar. För att undvika legionellatillväxt är det viktigt med bra flöde och rätt temperatur i vattensystemets samtliga delar.

Legionellabakterier kan orsaka svår lunginflammation (Legionärssjuka), särskilt hos patienter med nedsatt immunförsvar. Rökning och hög ålder är andra kända riskfaktorer för att insjukna i legionellainfektion. Inkubationstiden är i regel 5–6 dygn men kan variera mellan 2–14 dygn. Smitta mellan personer förekommer inte. Smittrisen är som störst där förutsättningarna för tillväxt av legionella är goda och där det dessutom finns risk för aerosolbildning. Den vanligaste smittvägen är inandning av vattenaerosol som innehåller legionellabakterier, oftast i samband med duschning.

Förebyggande åtgärder

För att hålla halten av legionellabakterier på en låg nivå i sjukhusbyggnader ska [Boverkets regler](#) för vattentemperaturer följas.

Regionfastigheter har det övergripande ansvaret för att ovanstående rekommendationer följs.

Fastighetsägaren ska ha ett spårbart system för kontrollmätningar av vattentemperaturen. Vid misstanke om felaktiga varm- eller kallvattentemperaturer ska alltid Fastighetsdrift kontaktas.

Vårdenhetens ansvar

Skötselrutiner för duschar och andra tappställen

Med tappställe avses alla ställen där det finns vatten kopplat till maskin, utrustning eller kran, t.ex. duschar, kranar, spol- och diskdesinfektorer och toaletter.

Duschar

Duschemunstycken ska ha stora hål som minskar aerosolbildningen. Duschslangar ska vara av ljustätt material. Duschhuvuden och duschslangar bör bytas regelbundet, exempelvis årligen på avdelningar och mottagningar där patienter duschar.

På avdelningar med patientgrupper som har nedsatt infektionsförsvar (t.ex. hematologi, onkologi, infektionsklinik) bör slangar och duschhuvud bytas eller värmedesinfekteras 1 gång/månad. Duschslangar och duschhuvuden handhas och byts av Fastighetsdrift efter beställning från vårdenheten.

Tappställen, duschar och vattenanslutna apparater som inte används varje vecka

Spola 1 gång/vecka, först med hett vatten och därefter med kallt vatten i minst 2 minuter vardera. Duschemunstycket får inte läggas i avloppet.

Spol- och diskdesinfektorer som sällan används

Kör apparaten utan gods med ett standardprogram 1 gång/vecka.

Toaletter som inte används spolas minst 1 gång/vecka.

Storhelg, semester och annan stängning som överstiger en vecka

Koppla/skruva loss duschslangen från väggen så att den kan hänga torrt under stängningstiden. Snabbkoppling och/eller automatisk avtappning rekommenderas.

Spola alla tappställen, först med hett vatten och därefter med kallt vatten i minst 2 minuter vardera innan avdelningen/mottagningen tas i bruk.

Tappställen som inte används

Tappställen som aldrig används monteras bort och pluggas vid stamledningen för att undvika blindgångar och stillastående vatten. Fastighetsdrift ansvarar för utförande efter beställning från vårdenheten.

Ismaskin

Is till patienter får inte beredas i ismaskin. Bered is i fryspåsar.

Luftfuktare och bubbelbad

Luftfuktare och bubbelbad bör inte förekomma i vårdmiljöer då de skapar vattenaerosol.

Andningsutrustning

Använd sterilt vatten till all utrustning för andningsvård och nebulisering av läkemedel.

Vårdrelaterad legionellainfektion

Misstänkt vårdrelaterad legionellainfektion föranleder alltid särskilda åtgärder. Kontakta Smittskydd och vårdhygien för hjälp och råd med vidare handläggning.

Boverket: [Om Legionella](#)

Vårdhandboken: [Legionella, förebyggande åtgärder](#)

Folkhälsomyndigheten: [Legionella i miljön – en kunskapssammanställning om hantering av smittrisker](#)
